

PARATHORMOON

Lühend	S,P-PTH
Mõiste	Kõrvalkilpnäärmetes vastuseks ekstratsellulaarse ioniseeritud kaltsiumi sisalduse vähenemisele toodetav üheaahelaline peptiidhormoon. Poolväärtusaeg vereringes on 3-5 minutit. Peamine roll on ekstratsellulaarse kaltsiumi taseme tõstmine, stimuleerides kaltsiumi vabanemist luudest ja tagasiimendumist distaalsetes neerutorukestes. PTH stimuleerib kaltsitriooli sünteesi, mis omakorda suurendab kaltsiumi imendumist soolestikus. Samuti vähendab PTH fosfaadi tagasiimendumist proksimaalsetes neerutorukestes, vähendades seeläbi seerumi fosfaadisaldust.
Näidustused	- hüper- või hüpokaltseemia diferentsiaaldiagnostika - kõrvalkilpnäärmete patoloogia diagnoosimine - kõrvalkilpnäärme adenoomi resektsiooni edukuse hindamine
Proovivõtu vahendid	Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti või EDTA (K2/K3E) katsuti
Materjali säilivus ja transport	Seerum: 15...25 °C 8 tundi, 2...8 °C 2 päeva, -20 °C 6 kuud Plasma (EDTA): 15...25 °C 2 päeva, 2...8 °C 3 päeva, -20 °C 6 kuud Juhul kui proovimaterjali ei saa kohe laborisse saata, tuleb seerum/plasma kohe eraldada ja külmutada ning saata laborisse külmutatult.
Teostamise aeg ja koht	Argipäeviti, kliinilise keemia labor, Ravi 18
Meetod	Elektrokemoluminomeetria Kasutatav analüüsimeetodika määrab intaktset hormooni.
Referentsvahemikud	1,8–7,9 pmol/L
Tõlgendus	PTH↑ - primaarne hüperparatüreoidism - sekundaarne hüperparatüreoidism - hüpokaltseemiat põhjustavad seisundid: - vitamiin D defitsiit - kaltsiumi defitsiit - osteoporoosi ravi - kroonilised neeruhaigused - malabsorptsiooni sündroomid, bariaatriline kirurgia - ektoopilised parathormooni tootvad kasvaja Segavad tegurid: hemolüüs, harvadel juhtudel võivad autoantikehad põhjustada valekõrgeid tulemusi PTH↓ - kõrvalkilpnäärmete kirurgiline eemaldamine - kõrvalkilpnäärmete autoimmuunne kahjustus - kiiritusravi - hüperkaltseemia, hüpomagneesemia - vitamiin D intoksikatsioon - DiGeorge'i sündroom
HK hinnakirja koodid	66707
Kirjandus	- UpToDate: Primary hyperparathyroidism: Diagnosis, differential diagnosis and evaluation 2024-08 - UpToDate: Hypoparathyroidism 2024-08 - Reagendi kasutusjuhend Roche Elecsys PTH 2023-07
Koostaja	Piret Kedars